

Izjava i Programska načela 15. Izvještajno-tematske skupštine Socijaldemokratskog foruma žena SDP-a Hrvatske

20 godina SDFŽ-a (1995. - 2015.) - "Naših prvih 20 godina za naših sljedećih 20"

Obilježavajući 20 godina djelovanja Socijaldemokratskog foruma žena SDP-a Hrvatske, utemeljenog 8. siječnja 1995. godine u Zagrebu, mi, delegatkinje 15. Izvještajno-tematske skupštine SDFŽ-a **odlučne smo nastaviti** političku borbu za rodnu ravnopravnost i dokidanje svih oblika podčinjavanja žena, kako u Republici Hrvatskoj, tako i u cijelome svijetu.

Utemeljujući svoj politički angažman na nasljeđu ženskog socijaldemokratskog i socijalističkog pokreta, koji je feministički, internacionalistički i pacifistički,

- **Potvrđujemo** kako smo se, osnivajući Socijaldemokratski forum žena, opredijelile izgraditi društvo ravnopravnih žena i muškaraca, građanki i građana, svih koji i koje žive od svojega rada;
- Naše vrijednosti - slobodu, jednakost, pravednost, solidarnost, nosimo kao luč. Od njih nikada nećemo odustati. Nikada se nećemo umoriti tražeći što nam pripada - "pola neba - pola zemlje - pola moći";
- **Prisjećamo se** temelja našeg pokreta, želja, nadanja i strepnji tisuća borkinja za mir, pravdu, slobodu. U temeljima naše kuće životi su odvažnih žena koje su tražile dostojanstvene uvjete rada, poštenu nadnicu, zabranu rada djece - i ne tako davno, početkom 20. stoljeća. Našu su zajedničku kuću gradile mirotvorke, izgradile su je antifašistkinje, partizanke, radnice, umjetnice, učiteljice, braniteljice, aktivistkinje, naše bake, naše majke i sestre. **Naša je dužnost promicati** općeljudske, civilizacijske vrijednosti kojima su one posvetile svoje živote;
- **Naše nas slobodarsko nasljeđe obvezuje.** Emancipatorski potencijal ženskog socijaldemokratskog pokreta aktualan je i potreban i danas, jednako kao i 1907. godine, kada je osnovana Socijalistička internacionala žena; jednako kao i 1910. godine, kada je prvi puta obilježen 8. mart - Međunarodni dan žena, kao i 1945. godine kada smo dobile pravo glasa, kao i mnogih godina potom, sve do danas, do ovoga trenutka;
- **Zagovaramo stoga snažnu socijalnu državu, punu zaposlenost žena i dokidanje izrazitih ekonomskih i socijalnih nejednakosti;**
- **Opredijelile smo se za pokret** u čijem su središtu ljudska prava žena i rodna ravnopravnost. Mnoge njegova ciljeve tek trebamo ostvariti, ali s ponosom se osvrćemo na postignuto. Prije dvadeset godina započela je naša institucionalizirana politička borba u okviru Socijaldemokratske partije Hrvatske. Zahtijevajući promjene u okviru Stranke, svojim smo djelovanjem mijenjale i društvo. Povezivale smo

članice Stranke i nestranačke članice Foruma s aktivistkinjama nevladinog ženskog pokreta, uvijek tražeći još. I bolje. I više. Pravo na rad, dokidanje klasnih i spolnih/rodnih razlika, ispravljanje nejednakosti - ekonomske, socijalne, političke. Bit ćemo glas svih koje ga u društvu nemaju: žena s invaliditetom, pripadnica nacionalnih, rodnih, seksualnih i drugih manjina, nezaposlenih žena, žena u ruralnome prostoru – jer sve su one izložene višestrukoj diskriminaciji. I njih i sve progresivne žene želimo zastupati razvijajući partnerske odnose, dok ne ostvarimo što nam pripada - “pola neba - pola zemlje - pola moći”.

Dok se Europom kotrlja konzervativna revolucija, znamo: na udaru su prava žena, na udaru je autonomija ženskoga tijela.

Dosegnuti standardi ljudskih prava žena, postavljeni u dokumentima Četvrte UN-ove konferencije o ženama 1995. godine, dovode se u pitanje. Prostor prava i sloboda žena svakoga se dana, iznova mora osvajati. **To je naša odgovornost.**

U Republici Hrvatskoj, koja je 2016. godine iznova suočena s izazovima netrpeljivosti mnogih predznaka, u društvu dominacije muškaraca u svim sferama, iznova dižemo glas, i tražimo:

1. **održiv ekonomski i socijalni razvoj s rodnom ravnopravnošću u središtu politika:** to je naš dugoročni, strateški cilj. Žene traže sudjelovanje i glas pri donošenju odluka. Zastupat ćemo feminističku razvojnu perspektivu, koja uključuje suradnju i solidarnost;
2. **sveobuhvatnu politiku rodne ravnopravnosti:** Nacionalna politika rodne ravnopravnosti ključni je, središnji i strateški dokument za unaprjeđivanje statusa žena u Republici Hrvatskoj. Dinamiku njezina donošenja i ostvarivanja treba unaprijediti, a mjere i ciljeve uskladiti s proračunima na svim razinama;
3. **upravljanje javnim financijama iz rodne perspektive:** Državni i proračuni jedinica lokalne i područne (regionalne samouprave) moraju biti rodno uravnoteženi/osjetljivi te alokacijama doprinosti ostvarivanju ciljeva Nacionalne politike rodne ravnopravnosti. Rodno uravnoteženi proračuni uključuju kako ženama dostupan javni prijevoz, tako i, primjerice, javnu rasvjetu koja im jamči osobnu sigurnost i slobodno kretanje);
4. **zajamčen pristup javnim dobrima:** uloga države u osiguravanju Ustavom definiranih prava žena obuhvaća i pravo na čist i zdrav okoliš, pitku vodu, zdravu i sigurnu hranu poznatoga podrijetla, energiju iz obnovljivih izvora, dostupnost informacijsko-komunikacijske infrastrukture (internet);
5. **autonomno odlučivanje o vlastitu tijelu:** seksualna i reproduktivna prava žena, pravo na slobodno odlučivanje o vlastitu tijelu, civilizacijsko su dostignuće. O ženinu se tijelu i njezinu pravu na izbor NE PREGOVARA. Seksualna i reproduktivna prava - uključujući slobodan izbor seksualnih partnera/partnerica, zabranu dječjih i prisilnih brakova, zabranu genitalnog sakaćenja, siguran, dostupan i besplatan porod, kao i siguran, dostupan i besplatan prekid trudnoće, bez uplitanja vjerskih i inih dogmatika, ljudska su prava koja branimo;

6. **eliminiranje rodno zasnovanog nasilja:** nasilje prema ženama posljedica je patrijarhalne društvene strukture. Republika Hrvatska treba unaprijediti svoj zakonodavni i institucionalni okvir, ratificirati Konvenciju Vijeća Europe o sprečavanju i borbi protiv nasilja nad ženama i nasilja u obitelji te uložiti daljnje napore u izgradnji sigurna društva za sve njegove članice

7. **jednaku plaću za rad jednake vrijednosti:** žene i muškarci za rad jednake vrijednosti u Republici Hrvatskoj nisu jednako plaćeni. Rodno uvjetovani jaz u plaćama treba dokinuti. Uvođenjem regulatornih mehanizama (u nadležnosti, primjerice, Državne revizije ili Porezne uprave), treba onemogućiti institucionalizaciju rodnih razlika u plaćama. Žene na tržištu rada moraju sudjelovati bez diskriminacije. **Naš je cilj puna zaposlenost žena.** Na razini Europske unije zalagat ćemo se za ujednačavanje standarda i praksi rodne ravnopravnosti na tržištu rada;

8. **snažnu socijalnu državu i s tim povezanu novu obiteljsku politiku:** nasuprot proklamiranim "populacijskim", a neodrživim, jednokratnim mjerama, **zagovaramo snažnu socijalnu državu, jer to je jedina održava obiteljska politika.** Zalažemo se za donošenje strateškoga dokumenta koji će analizirati aktualni status žena i muškaraca u područjima rada i partnerskih odnosa te sudjelovanja u odgoju i obrazovanju djece, kao i brige o starijima. **Teret brige o djeci i starijima te kućanstvu ne smije se svaliti na žene.** Intervencijom države, mrežom javnih socijalnih usluga tu izrazitu neravnotežu u opterećenosti žena i muškaraca brigom o djeci, starijima, kućanstvu, treba dokinuti, a više sredstava izdvajati za javno financirane i kvalitetne usluge predškolskog odgoja i obrazovanja, skrbi o starijim osobama te palijativne skrbi. **Javna, kvalitetna i dostupna socijalna i obrazovna infrastruktura:** pravo na predškolski odgoj i obrazovanje, od jasličke dobi, pravo je svakog djeteta. Vrtići moraju ostati mjesta učenja i socijalizacije, dostupna svoj djeci, neovisno o radnom ili drugom statusu njihovih roditelja. **Socijalne usluge za starije osobe i osobe s invaliditetom te druge ranjive skupine, moraju biti javno financirane i pod jednakim uvjetima dostupne svima.** Mrežu socijalnih usluga u zajednici treba razvijati na načelima javnog financiranja, jednakog pristupa i solidarnosti. **Besplatni rad žena nije nadomjestak povlačenju države iz osiguravanja socijalnih prava;**

9. **novu migracijsku politiku:** migracijski valovi svakodnevice su Europske unije. Žene, djeca i starije osobe osobito su ugroženi, njihova se ljudska prava krše, izloženi su nasilju i ropstvu, žrtve su trgovine ljudima, a procesi integracije zahtjevni su i dugotrajni. Republika Hrvatska treba sudjelovati u prihvatu izbjeglica i migrantkinja, u skladu sa svojim mogućnostima i ljudima koji bježe od pogibelji ili su izloženi bilo kojoj drugoj vrsti diskriminacije pružiti sigurno utočište;

10. **obrazovanje kao ljudsko pravo žena:** djevojčice, djevojke i žene imaju pravo na obrazovanje financirano javnim sredstvima. Podržavamo cjelovitu kurikularnu reformu te uvođenje građanskog odgoja i obrazovanja, kao i obrazovanja za rodnu ravnopravnost te sekularnog zdravstvenog i seksualnog odgoja. Vrtići, škole i sveučilišta moraju biti mjesta obrazovanja, ali i socijalizacije u demokratskom duhu - prostori sigurni od nasilja. Osobito, treba poticati pristup visokoškolskom obrazovanju mladim majkama, ženama s invaliditetom i/ili drugim diskriminiranim skupinama žena;

11. **zdravstvenu zaštitu visoke kvalitete:** standard javne zdravstvene usluge u Republici Hrvatskoj mora se zadržati i unaprijediti. **Pravo na zdravstvenu uslugu ne smije ograničavati tržišni princip.** Zalažemo se za javno, kvalitetno, svima dostupno

zdravstvo i zdravstvene ustanove kao mjesta sigurna za žene. Osobito, rodilišta moraju ostati mjesta prijateljska za žene i djecu, a porod besplatan i siguran. **Pravo na prekid trudnoće ljudsko je pravo žene, potvrdili su 2016. godine i Ujedinjeni narodi;**

12. **poticanje kulturnog pluralizma i sudjelovanja žena u kulturi:** odgovornost središnje države i lokalnih zajednica jest ženama omogućiti kvalitetne sadržaje kulture, neovisno o njihovu socijalnom ili obrazovnom statusu, kao ni o prebivalištu. Treba poticati sudjelovanje žena u kulturi i umjetnosti, kao i kulturni amaterizam te razvoj mreže centara u kulturi za sve;

13. **razvoj mehanizama participativne demokracije:** na nisku izbornu izlaznost i narušeno povjerenje u institucije i političke aktere treba odgovoriti uvođenjem mehanizama izravnog sudjelovanja građanki i građana u donošenju odluka, na nacionalnoj i lokalnim razinama. Žene žele odlučivati, kako o načelnim pitanjima, poput onoga o statusu braka, tako i o vrtićima i rasvjeti u mjestu stanovanja. I to im treba omogućiti. **Socijaldemokratski forum žena mora se razvijati kao platforma razmjene mišljenja, kreiranja feminističkih politika i okupljanja žena na ljevici;**

14. **suradničke odnose s nevladinim akterima u Hrvatskoj i inozemstvu te razvoj međunarodne suradnje:** SDFŽ je aktivan sudionik međunarodnih socijaldemokratskih platformi, poput Socijalističke internacionale žena (SIW), Organizacije žena Stranke europskih socijalista (PES Women), Mreže za jednakost spolova Srednje i Istočne Europe (CEE Network for Gender Issues) i srodnih organizacija. Također, suradnja s nevladinim feminističkim organizacijama u Hrvatskoj i inozemstvu intenzivna je i moramo je nastaviti, s naglaskom na uključivanje mladih žena i razvoj paneuropskih socijaldemokratskih i feminističkih inicijativa i politika;

15. **paritet u političkom i ekonomskom odlučivanju:** Republika Hrvatska treba se ostvariti kao društvo rodne ravnopravnosti, koje ženama i muškarcima u jednakoj mjeri omogućuje ostvarivanje građanskih i političkih, ekonomskih, socijalnih, kulturnih i drugih prava. Uravnoteženu zastupljenost od najmanje 40% podzastupljenog spola treba zamijeniti paritetom (50%-50%);

16. **paritet u organima SDP-a Hrvatske:** izmjenama Statuta i Pravila SDP-a založit ćemo se za uravnoteženu zastupljenost žena i muškaraca u stranačkim organima. Naš je dugoročni cilj paritet u političkoj zastupljenosti i jači utjecaj članica na procese donošenja odluka i izrade socijaldemokratskih politika;

17. **paritet na izbornim listama:** predložiti ćemo izmjene zakonodavnog okvira – zakona o političkim strankama, izborima zastupnika u Hrvatski sabor, lokalnim izborima, izborima za Europski parlament, Zakona o ravnopravnosti spolova, kako bi se proklamirane odredbe o uravnoteženoj zastupljenosti žena u izbornim procesima i ostvarile;

18. **Socijaldemokratski forum žena kao prostor autonomije, otvorenosti i kreativnosti:** okvir za djelovanje SDFŽ-a treba unaprijediti, a financijsku samostalnost s nacionalne razine preslikati i na lokalne organizacije. **Forum se u narednom razdoblju mora pozicionirati kao središnje političko tijelo artikulacije feminističkih politika na institucionalnoj ljevici, snažeci organizacijske i kapacitete za političko djelovanje.**